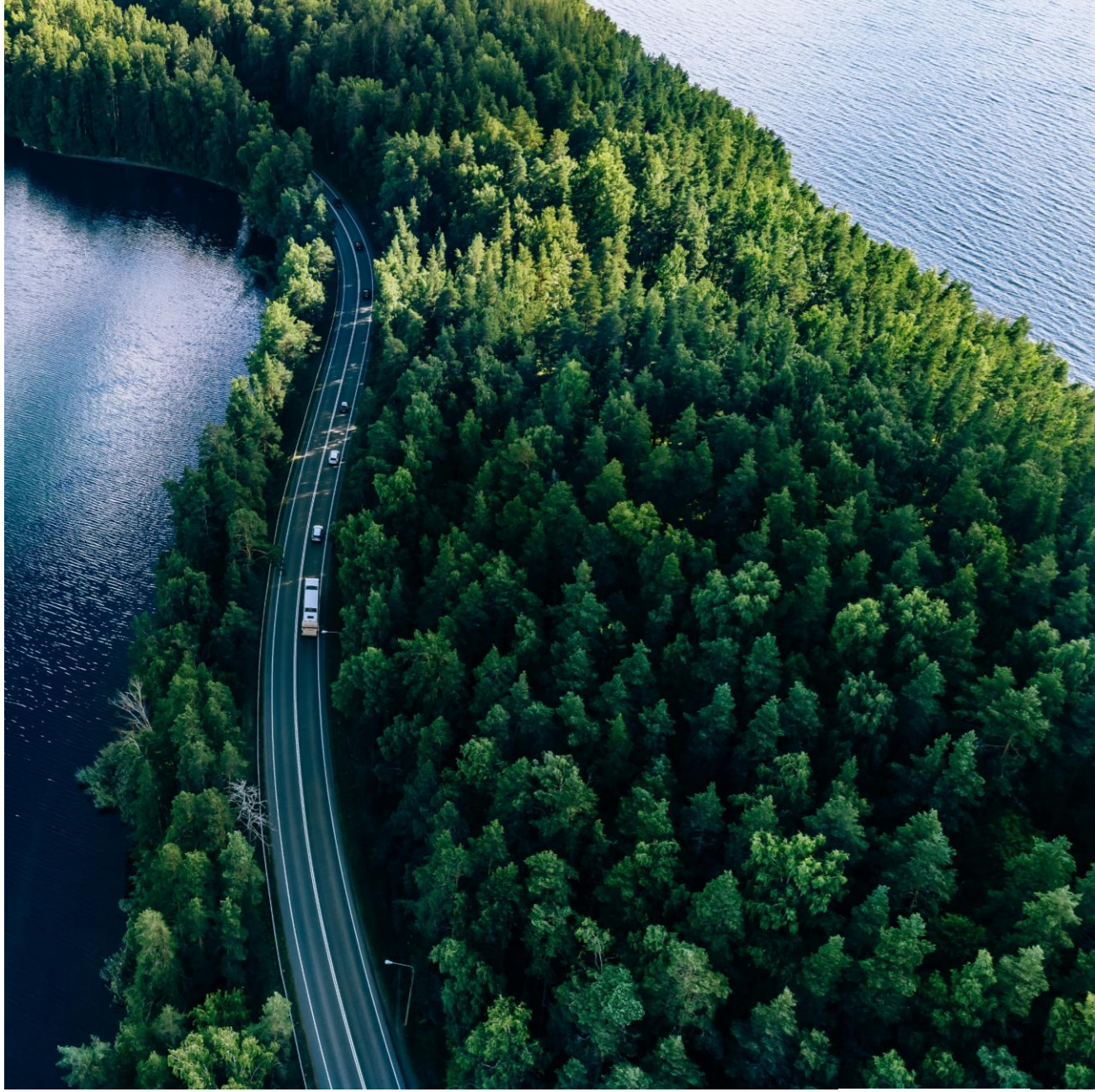
Puhdistamokemikaalit käytännössä– kemikaloinnin perusteet ja vaikutukset prosessiin

Aija Jantunen 11.11.2026

© Berner Oy | Aija Jantunen

PUHDISTAMOKEMIKAALIT KÄYTÄNNÖSSÄ– KEMIKALOINNIN PERUSTEET JA VAIKUTUKSET PROSESSIIN

1. Kemiallinen vedenkäsittely Suomessa
2. Voda Nordic Oy: tarjonta osana Berneriä
3. Saostuskemikaalit, niiden eroavuudet ja käyttö
4. Ympäristölupien vaatimukset ja Voda Nordicin prosessituki

© Berner Oy | Aija Jantunen

voda NORDIC Oy
BERNER

OLEMME TÄÄLLÄ POHJOISESSA

Tuotantoa ja terminaaleja pohjoisessa

- **Voda Nordicin** yritysosto 27.6.2026 laajensi Bernerin tarjonnan kuntien ja teollisuuden vedenkäsittelyyn. Voda Nordicin tuotantolaitokset sijaitsevat Raahessa ja Kokkolassa.
- **Lipeän** satamaterminaali Kemissä (ja tulossa Kokkolaan)
- **Huoltovarmuus ja toimitusvarmuus:** tuotantoa ja varastointia useassa pisteessä, tuonti Haminan, Kotkan ja Naantalin kautta, mikä tukee huolto- ja toimitusvarmuutta
- **Asiantuntijatuki osana toimitusta:** prosessikonsultointi ja kemikaalivalinnat esimerkiksi ravinteiden ja haitta-aineiden poistoon kiristyvien ympäristövaatimusten mukaisesti

voda NORDIC Oy
BERNER

MITÄ TARJOAMME?

- **Saostuskemikaalit:** ferrisulfaatti ja ferrikloridi omasta tuotannosta, sekä polyalumiinikloridi, alumiinisulfaatti, ferrosulfaatti ja polymeerit maahantuontina
- **pH-säätökemikaalit:** lipeä, sooda, magnesiumtuotteet
- **Typenpoisto:** hiililähteet, glyseroli, metanoli, biometanoli, etikkahappo
- **Lisäravinteet**: urea ja ammoniumsulfaatti
- **Laatu ja vastuullisuus:** ISO 9001 ja ISO 14001, EcoVadis platina sekä Responsible Care

Responsible Care
Sitoudumme kestävään kehitykseen

PLATINUM Top 1%
ecovadis
Sustainability Rating
APR 2026

voda NORDIC Oy
BERNER

KEMIALLINEN VEDENKÄSITTELY SUOMESSA

Tietojen siirto yrityksen omalle tekoälylle

- Fosfori minimiravinne rehevöinnissä Suomen järvissä. Ferroa sivutuotteena pigmenttitehtaalta alkaen 1961. Rinnakkaissaostus ferrosulfaatilla.
- Myöhemmin ferrosta FeSO4 valmistettuja kolmiarvoisia rautasuoloja eli ferrisulfaatteja Fe2(SO4)3.
- Pigmenttitehtaan tuotannon ylijäämäferrot viereiselle teollisuuskaatopaikalle.
- Vodan ferrikloridin tuotanto 2013 Raahessa ja ferrisulfaattin Kokkolassa 2020.
- Tehdaspalo 2017 -> tyytymättömyys kaatopaikkaferroon ja siitä valmistettuihin ferrisulfaatteihin.
- Voda Nordic aloitti ferrosulfaatin, alumiinisulfaatin ja PAC:n maahantuonnin.

Anna Paakki

Kilpailu on tervetullutta, joten haastamme markkinoita.

Tuomas Rinne

Tuomo Harju

Milla Toivonen

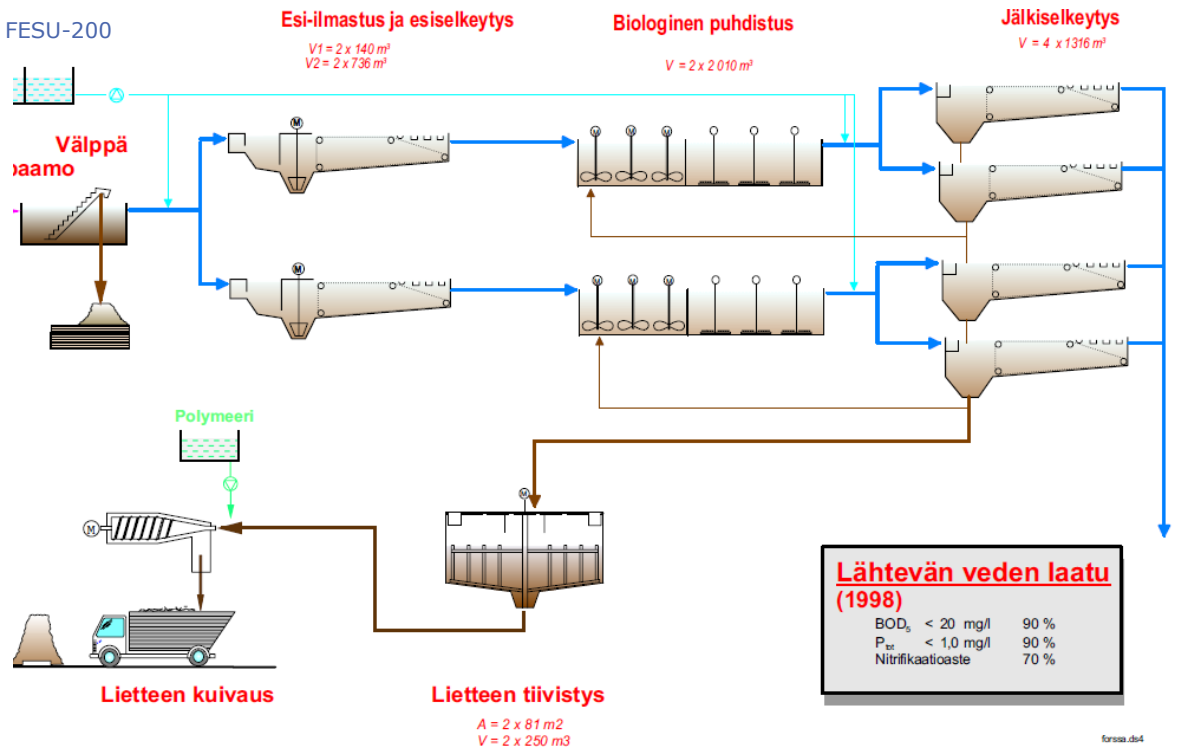
Tehdaspalon jälkeen vesilaitokset panostivat vesihuollon huoltovarmuuteen.

voda NORDIC Oy

BERNER

FERROSULFAATTI SAOSTUSKEMIKAALINA

- Ferrosulfaatti FeSO4 sisältää kaksiarvoista rautaa, joka vaatii hapettamisen, jotta se saostaisi epäpuhtauksia (mm. fosforia).
- Verrattuna ferrisulfaattiin Fe2(SO4)3, ferrosulfaatti laskee vähemmän pH:ta saostaessaan fosforia ja vaatii näinollen vähemmän pH:ta nostavaa alkalointikemikaalia typpeä poistavissa laitoksissa.
- Sulfaatin lisäys saostavaan rautaioniin nähden on ferrisulfaatilla 1,5 -kertainen ferrosulfaattiin nähden.
- Sulfaattia pelkistävät bakteerit hapettomissa olosuhteissa tuottavat rikkivetyä (H2S), joka inhiboi biologista toimintaa, aiheuttaa korroosiota ja on myrkyllinen kaasu.
- Selkeytysaltaiden näkösyvyys ferrosulfaattilaitoksissa on usein hyvä.
- Ferrosulfaatin liotusaltaassa on aina oltava riittävästi hapanta kemikaalia. Jos pH varastoaltaassa nousee yli 3, liuos sakkautuu.

KEMIKAALIT PUHDISTUSPROSESSISSA TARPEEN MUKAAN

Esisaostus, kun halutaan leikata biologiaan menevää kuormaa.	Fe^{+3}
Rinnakkaissaostus, ferrosulfaatti vaatii hapetuksen, joten annostelupisteeksi valitaan biologisen prosessin alkupää.	Fe^{+2}, Fe^{+3}
Jälkisaostus, kun halutaan tehostaa jälkisaostuksessa kiintoaineen ja fosforin reduktiota. Kolmiarvoiset raudat ja PAC	Fe^{+3}, PAC, ALG
Flotaatio tai kiekkosuodatus, usein tertiäärikäsittelynä haluttuun kiintoaine- tai fosforirajaan pääsemiseksi.	Fe^{+3}, PAC, ALG
Hiililähde typenpoiston tehostamiseen anoksiseen vaiheeseen tai jälkisuodattimiin.	Glyseroliseos, biometanoli, bioetanoli ja etikkahappo

Polymeerit kiintoaineen erottumiseen jälkiselkeytyksessä (pieni annostus 0,5 – 1 g/m3) ja lietteeseen pH:n säätökemikaalit lähinnä nitrifioivissa ja kokonaistyppeä poistavissa laitoksissa

voda NORDIC Oy
BERNER

VESILAITOSYHDISTYKSEN JULKAISUSARJA NRO 78 HELSINKI 2025

Tunnuslukujärjestelmän vuosittaiseen raporttiin on vuodelta 2024 koottu 267 vesihuoltolaitoksen tiedot 22 keskeisen tunnusluvun osalta.

2.2.2 **Keskisuuret laitokset**

Vesihuollon tila -raportin tulokset keskisuurten laitosten (yli 250 000 m3/vuosi ja alle 1 000 000 m3/vuosi). Kilpailevaan keskisuuret sarjaan osallistui 100 laitosta ja saavutettavissa oleva maksimipistemäärä oli 8.

	pisteet	laatu	putkirikot	laskuttamaton	putkirikot	tukokset	vuotovesi
Suonenjoen Vesi Oy	8	100	0,78	1,07	100	4,7	20,59
Levin Vesihuolto Oy	7,6	100	0,98	20,48	100	1,29	15,63

© Berner Oy | Aija Jantunen

PUHDISTAMOT OVAT YKSILÖITÄ SAOSTUKSEN OPTIMOINTI SUONENJOEN PUHDISTAMOLLA

© Berner Oy | Aija Jantunen

voda NORDIC Oy
BERNER

BIOLOGIS-KEMIALLINEN JÄTEVEDENPUHDISTAMO FERRIKLORIDI KORVAA FERRISULFAATIN

- Esiselkeytyksellä varustettu biologis-kemiallinen puhdistamo, joka ajettu ylös 2016.
- Käsitellään, kaupungin, helposti hajoavaa BOD:tä sisältävää Maitomaan (meijeri) ja Valion jätevesiä (mehu- ja hillotehdas).
- Saostuskemikaali annostellaan pääosin jälkiselkeytykseen menevään jäteveteen. Mahdollisuus annostella myös tulevaan veteen ennen biologiaa.
- Tulevan veden väkevyydestä ja alhaisesta BOD7 -luparajasta johtuen laitosta joudutaan ajamaan alhaisella lietekuormalla, joten laitos nitrifioi ajoittain.
- Ravinnesuhteet BOD7/typpi n. 100/3, joten typpi poistuu biomassaan sitoutumalla.
- **Vuonna 2018 lupaehtojen ylityksiä.**

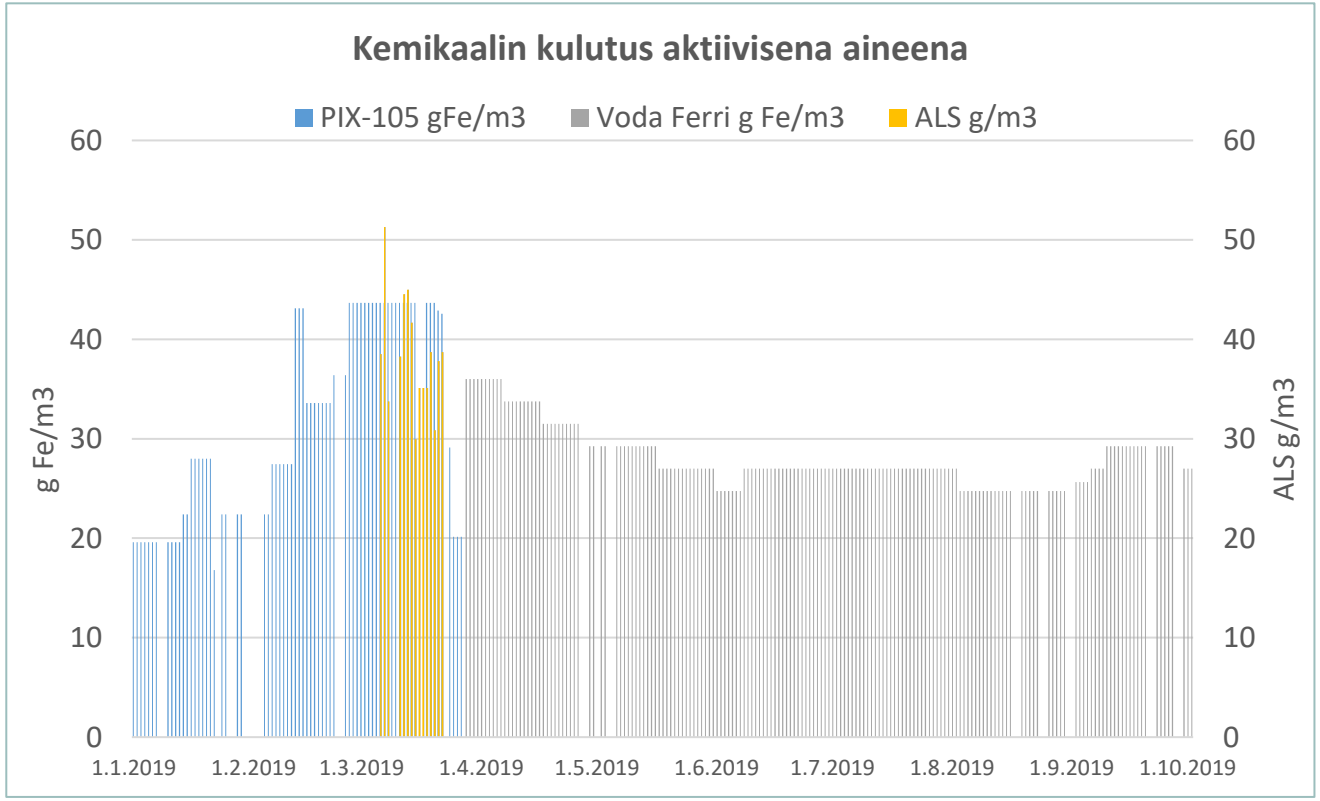
Tulevan veden laatu			
	BOD7	Nkok	Pkok
mg/l	1000	130	20
kg/d	1900	60	10
BOD/Nkok/Pkok	100	13	2

Lupaehdot		
BOD7-ATU	10 mg /l	96 %
kok. P	0,4 mg/l	96 %
CODCr	80 mg/l	75 %
kiintoaine	20 mg/l	90 %

Puhdistamolla on pyrittävä mahdollisimman hyvään ammoniumtypen (NH4-N) poistoon (nitrifiointiin), orgaanisen aineen ja kokonaisfosforin puhdistustulosta vaarantamatta

KEMIKAALIN KÄYTTÖ PROSESSIN TEHOSTAJANA

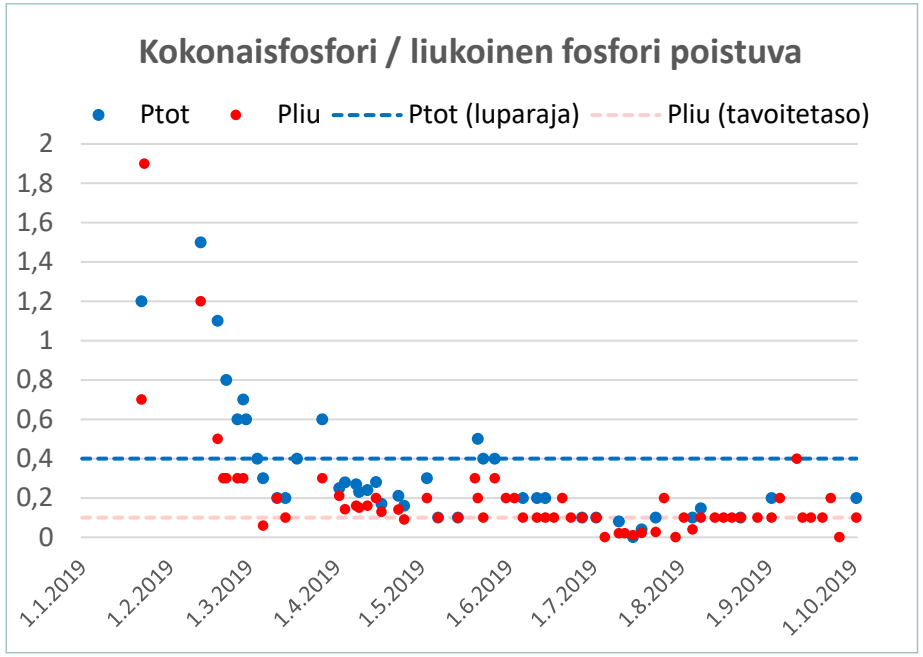
- Valmistumisen jälkeen laitoksella on etsitty optimaalista kemikaalien annostelupaikkaa ja kemikaalia.
- 2018 PIX-105 eli ferrisulfaattia annosteltiin jälkiselkeytykseen keskimäärin 370 g/m3, eli aktiiviseksi aineeksi muutettuna 43 g/m3 rautaa.
- Vuoden 2019 maaliskuussa ajettiin koeajo alumiinisulfaatilla.
- 1.4.2019 alkaen pääosa VODA FERRI annostelusta ennen jälkiselkeytystä ja pieni osa pelkistyneiden rikkiyhdisteiden saostukseen tulevaan veteen.

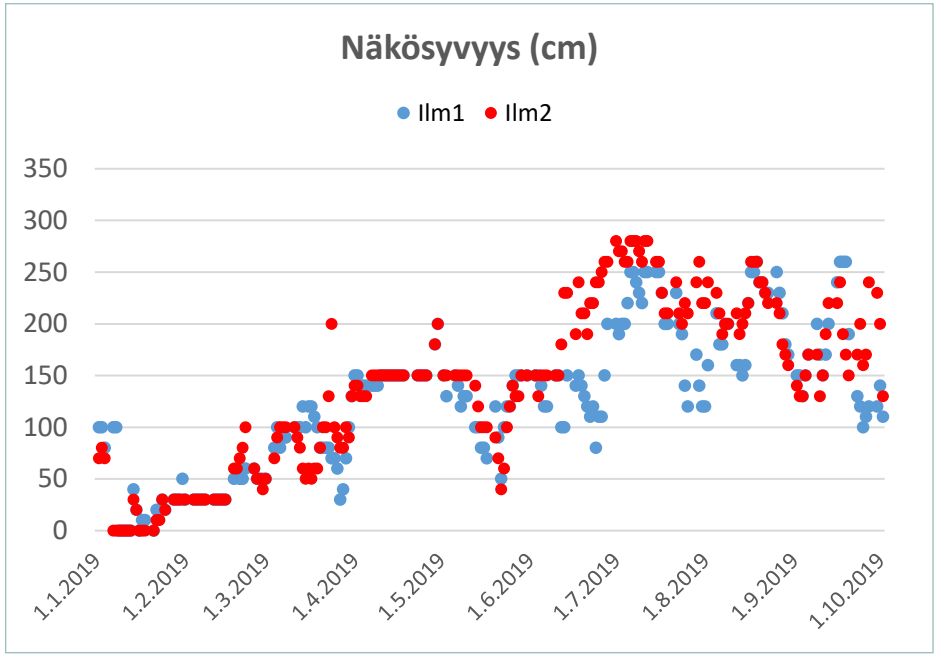

- **Vuonna 2018 PIXiä oli annosteltu rautana n. 60 % enemmän kuin VODA FERRIä annostelun optimoinnin jälkeen.**

© Berner Oy | Aija Jantunen

FOSFORI JA KIINTOAINE HALLINTAAN KEMIKAALILLA

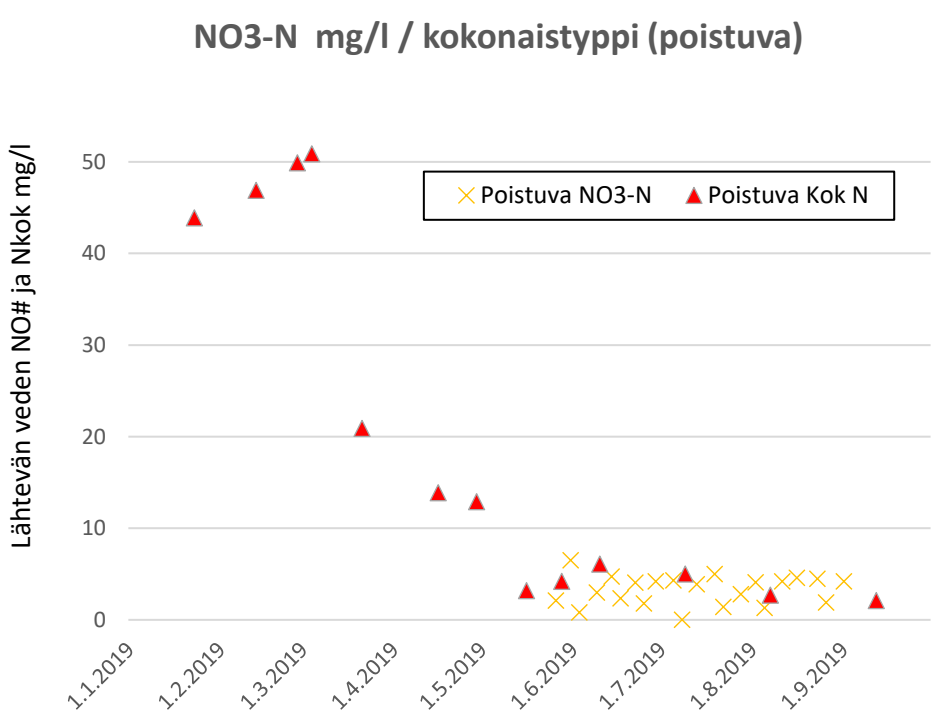

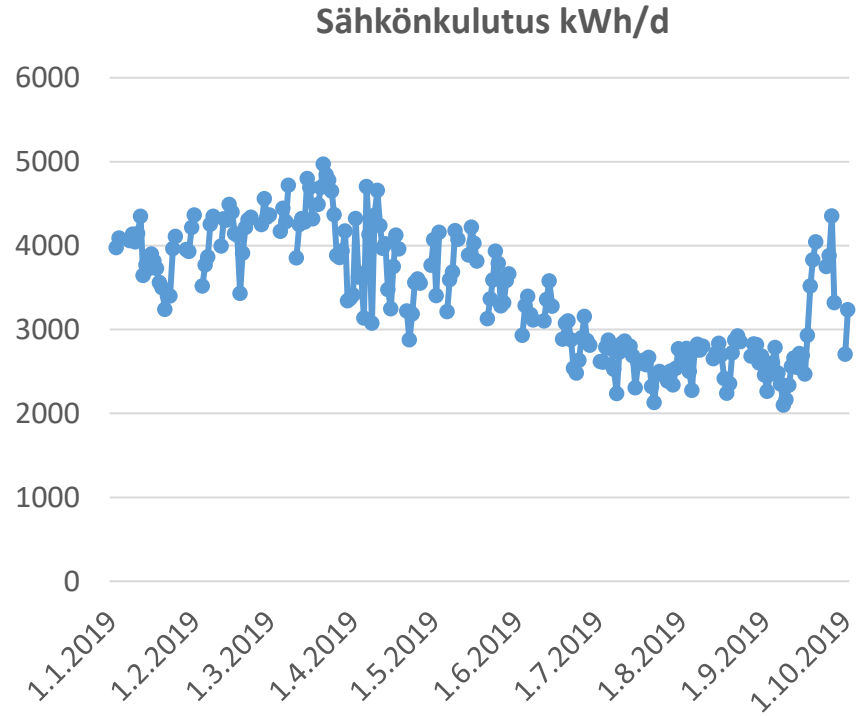

- Suolahappopohjainen VODA FERRI (ferrikloridi $FeCl_3$) saosti pitkässä siirtoviemärissä muodostuvaa biologiaa inhiboivaa rikkivetyä.
- Hapettomana tulevaan veteen ei enää lisätty ferrisulfaattia $Fe(SO_4)_3$, josta pelkistäjä bakteerit hapettomissa olosuhteissa tuottaisivat biologialle myrkyllistä rikkivetyä (H_2S)
- Biologia ja kemia saatiin toimimaan, jolloin myös ja kiintoaineen karkailu loppui.

© Berner Oy | Aija Jantunen

BIOLOGISEN PROSESSIN TOIMIVUUS

- Typpeä poistavassa laitoksessa kokonaissähkönkulutus on. 1,3 kWh/poistettu BOD7 kg.
- Kun lähtevän veden kiintoaineet hallitaan, myös laitoksen lämmöntalteenotto toimii.

© Berner Oy | Aija Jantunen

voda NORDIC Oy
BERNER

FERRISULFAATTI KORVAMASSA FERRIKLORIDIN TERTIÄÄRIYKSIKKÖNÄ FLOTAATIO

Voda Ferri 91 ja FESU-200 testiajot									
2026 koeajo	Alkaliniteetti			pH		Fosfori	Kiintoaine	Annos	
näyte pvm	tul.	läht.	lasku	tul.	läht.	lähtevä	lähtevä		
19.1.	7,8	5,3	2,5	7,61	7,8	0,29	13	310 g/m3 Ferri + 70 g PAC	
16.2.	8,3	5,3	3	7,68	7,73	0,31	11	400g/m3 Ferri+100 g PAC	
9.3.	7,8	5,2	2,6	7,51	5,2	0,11	4,3	400g/m3 Ferri + 100 g/m3 PAC	
20.4.	5,7	3	2,7	7,2	7,31	0,047	4,9	400 /gm3 FESU/Ferri + 120 g/m3 PAC	
6.5.	4,8 sulamisv.	2,4	2,4	7,27	7,53	0,041	5,3	300 g/m3 FESU +70 g/m3 PAC	
9.6.	5,6	4,2	1,4	7,31	7,46	0,13	19	350 g/m3	Dispersiovesiongelma
21.7.	6,4	4,5	1,9	7,44	7,54	0,17	17	300 g/m3	Dispersiovesiongelma

- Korkeahko alkaliniteetti ja saostus pH (optimi pH olisi n. 6,2).
- Flotaatiossa PAC tukee kiintoaineen poistoa.
- Annos FESUlla ehkä pienempi (sulamisvedet, pH ym?)
- FESU Ferrin päälle = Finferri -> paras puhdistustulos.
- FESU testin lopussa kiintoainetta karkaa.
- Ei lietepatjaa flotaatiossa.
- Pohjalle laskeutuu flokkeja ja välivesi kirkastuu.
- Kemia ja kemikaali toimi, mutta dispersiovesi suuttimet tukossa.

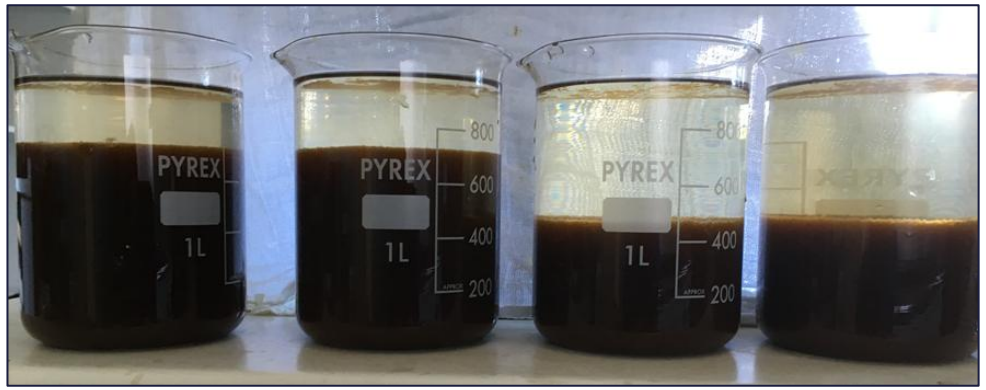
© Berner Oy | Aija Jantunen

PROSESSIN KOEAJOJA JA ASIAKKUUKSIA

Asiakkaiden palautetta:

- ”Fosforitasot laskivat välittömästi kun Voda Ferri-91 otettiin käyttöön (optimaalinen saostus pH 6,2)”
- ”Päästiin eroon kemikaalin syöttölaitteiden aiheuttamista hälytyksistä ja jatkuvasta laitteiden puhdistamisesta” (käytössä epäpuhdas ferrisulfaatti)
- ”Jälkiselkeytysaltaiden näkösyvyydet paranivat koeajon aikana”
- ”Esisaostuksella lietekuorma aleni jolloin lietteen laskeutuvuus parani.”
- ”Lietteen epäorgaaninen osuus on vähentynyt eli biologinen kapasiteetti on noussut yli 25 %”

”Jälkiselkeytyksen lietepaja tiivistyi ferrikloridilla”

Voda Ferrillä saadaan kiinteä ja kestävä sakka tertiäärikäsittelyyn eli kiekkosuodattimelle tai flotaatioon johdettavalla vedellä

© Berner Oy | Aija Jantunen

voda NORDIC Oy BERNER

MICROTHRIX PARVICELLA PAISUNTALIETE PUHDISTAMOLLA

Kasvuympäristö

- Puhdistamolle tulee rasvaa tai lipidejä
- Typpeä poistavissa laitoksissa yleinen
- Vajavaisesti toimiva nitrifikaatio
- Vuodenaikojen vaihtelu ja lämpötilamuutokset
- Kestää anaerobisia olosuhteita

Lääkkeeksi käy yleensä polyalumiinikloridi (PAC).

© Berner Oy | Aija Jantunen

VODA PAC RIHMOJEN TORJUNNASSA

Microthrix Parvicellaa eli rihmoja lieteflokeissa, hiililähteenä Metanoli

Annosteltu 2 vk PAC kemikaalia: Lietepatja kokonaan hävinnyt ja lietteen mikroskopoinnissa näkyi flokista pilkkoutuneita ”kuolleita” rihmojen pätkiä.

Referenssejä rihmojen torjunnasta PACilla: Hämeenlinna, Suonenjoki, Nivos, Kauhava

© Berner Oy | Aija Jantunen